

Nr 356.

Av herr Mosesson, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 50, angående försvarsväsendets ordnande.

Enligt Kungl. Maj:ts proposition, nr 50, angående försvarsväsendets ordnande skulle Vaxholms grenadjärregemente indragas och behovet av infanteribesättning vid Vaxholms fästning tillgodoses genom att vid mobilisering en del av Svea livgarde avdelas för fästningsområdets försvar. Svea livgarde skulle för sådant ändamål erhålla en förstärkning av befälskadern och en ökad värnpliktskontingent. Under fredstid skulle under fästningskommandantens ledning övningar inom fästningen anordnas och eventuellt även repetitionsövningar dit förläggas. Den för Vaxholms fästning avsedda styrkan skulle dock förläggas i Stockholm. Till Karlskrona fästnings försvar skulle en avdelning av Kronobergs regemente avdelas, och denna del skulle förläggas till Karlskrona (sid. 26, 27 i propositionen nr 50).

Av såväl den kungl. propositionen som av enstämmiga uttalanden från sakkunnigt håll framgår det, att ett verksamt försvar av ett så stort fästningsområde som Vaxholms icke kan ernås vid ett landstigningsförsök av fiendehär, om fästningen saknar infanteri.

Ur en artikel i Aftonbladet förra våren av nuvarande chefen för Vaxholms grenadjärregemente anför jag följande:

”Om Vaxholms fästning allt fortfarande skall finnas till för avvärjande av anfall från sjösidan mot Stockholm med där belägna flottstation och för tryggnad av flottans operationsfrihet i Stockholms skärgård, måste infanteri med nödvändighet ingå i fästningsbesättningen, även om fästningen i fred är förlagd i ’materialreserv’, såvida försvaret av densamma skall hava någon utsikt till framgång. Då uppfattningen om vad som menas med Vaxholms fästning på sina håll synes vara oviss eller rent av felaktig, torde här böra omnämnas, att fästningen icke blott består av de i närheten av Vaxholm belägna fästningsverken utan omfattar ett vidsträckt område av Stockholms skärgård med inom detta befintliga försvarsanordningar. Om emellertid de fasta försvarsanstalterna med tillhörande mineringar m. m. äro aldrig så starka, kunna enbart dessa icke hindra ett fientligt framträngande, under den sannolika förutsättningen att ett sådant företages icke blott i farlederna utan i samband med landstigningar å mellan dessa liggande landområden. En fiende, som vill intränga i Stockholms skärgård, söker nämligen, om alltför stora hinder möta

å vattenvägarna, större än att han för deras betvingande anser sig vilja uppoffra erforderliga krafter, ammunition och tid, att — eventuellt i förening med sjöstridskrafter — så att säga landvägen, d. v. s. från ö till ö bemäktiga sig befintliga hinder för att dels göra farlederna tillgängliga för sina fartyg, dels undan för undan bereda sig plats på land (operationsbaser) för framförande av trupper, materiel och förnödenheter allt närmare skärgårdens inre delar. Krigshistorien giver flera exempel på ett dylikt tillvägagående. Är då skärgårdsområdet blottat på infanteri, som genom övningar i fred är fullt förtroget med huru ett dylikt område bör försvaras, bliva fientliga företag av denna art lätt genomförbara. Fästningens försvarsanstalter, mineringar och rörligt artilleri inbegripna, kunna därvid föga uträdda. Det är huvudsakligen infanteriets uppgift att förhindra landstigning eller kasta landsatta trupper tillbaka eller åtminstone motsätta sig deras vidare utbredande.”

Men skall ett verksamt motstånd av den behöfliga infanteristyrkan kunna erbjudas fienden, måste försvarsstyrkan och i synnerhet dess befälskader vara fullt förtrogen med fästningsterrängen. Det synes mig vara välgrundat, vad som i det avseendet stod att läsa i ovan berörda uppsats:

”Men för att ett infanteri i allvarets stund skall vara fullt förtroget med dylika uppgifter, är det ock nödvändigt, att det *redan i fred är förlagt inom det område*, det i krig skall försvara, och därstädes övat. Förtrogenheten improviseras icke vid krigstillfälle, och krigsberedskapen, som vid ett kustfästningsregemente måste vara högre än annorstädes, nedsättes avsevärt, om infanteriförband från annat håll först vid mobilisering ingå i krigsbesättningen. Det ligger i sakens natur och är, utan att närmare bevisföring tarvas, självklart, att ett inom fästningen förlagt infanteriregemente — även om det för tillfället icke har någon större utbildad värnpliktsstyrka i tjänstgöring — bättre kan tillgodose kraven på såväl krigsberedskap som förmåga att fylla uppgifterna för fästningens försvar än ett å annan ort förlagt truppförband. Dess kader, i besittning av kännedom om fästningens topografi, försvarsanstalter och personal samt sättet för mötande eller avvärjande av en landstigning, finnes nämligen på platsen, ävensom dess förråd av persedlar och materiel, och dess uppbringande till krigsstyrka med för ändamålet specialutbildad personal är, beträffande Vaxholms grenadjärregemente, en fråga om några timmar. Det är svårt att förstå dem, som, samtidigt att de anse särskilt infanteri böra avses för fästningen, föreslå, att detta infanteri skall tagas från annat håll och att det, som nu är därstädes förlagt, i stället skall indragas. Det är nämligen icke möjligt att tänka sig, att personalen vid ett i Stockholm förlagt infanteriregemente skall kunna förvärva sig nödig kännedom om försvarsanstalter, samverkan med dessa m. m., ej heller att den skall få tillfälle utföra övningar i erforderlig utsträckning inom fästningens område, för att bliva i stånd att utan någon som helst tids frist nöjaktigt kunna fylla den viktiga och säregna uppgiften att biträda vid fästningsförsvaret.”

Av den kungl. propositionen framgår det, att kostnadsfrågan varit bestämmande för beslutet om att låta en avdelning av stockholmsregementet fylla fästningsinfanteriets uppgift. Om emellertid effektiviteten blir avsevärt större vid värnet av en mycket viktig del av vårt land, bör dock kostnadsfrågan ej vara allena avgörande. Därest en bataljon av Svea livgarde verkligen skall göras förtrogen med uppgiften att försvara Vaxholms fästningsområde och samövas med garnisonen där, får staten förvisso utbetala mycket avsevärda årliga belopp i transporter och dagtraktamenten. Dessa kostnader äro, så vitt jag kunnat finna, icke beräknade i försvarspropositionen. Om man jämför de egenartade förhållanden, under vilka Vaxholms grenadjärregemente verkställt sina övningar med täta förflyttningar från ö till ö — vari detta regemente visat virtuosförmåga — och de för ett i vanlig terräng opererande infanteriregemente, inser man, att de trupper från Svea livgarde, som skulle uppövas att fullgöra vaxholmsgrenadjärernas värv, ofta och länge finge vistas ute i skärgården. Enligt min mening vore det alltså välbetänkt, att de för Vaxholms fästning avsedda infanterikrafterna förlades till Vaxholm, likasom den för Karlskrona avsedda delen av Kronobergs regemente föreslås till förläggning i Karlskrona. Då jag icke kan bedöma storleken och organisationen av den erforderliga styrkan, vågar jag icke därom göra något uttalande. Dock synes det mig, som skulle starka skäl föreligga att göra den avsedda infanteristyrkan till en särskild infanterikår och något utöka densamma över vad som synes framgå av det kungliga förslaget. Skäl synas ock föreligga, att denna styrka årligen rekryterades med värnpliktiga från Stockholms skärgård, Roslagen och Södertörn, varigenom man vunne, att ej allenast befälet utan ock manskapet vore förtroget med försvarsområdets förhållanden.

Därest det för Vaxholm avsedda detachementet förlades till Vaxholm, kunde fältingenjörskompaniet och infanteristerna inlogeras i grenadjärregementets nuvarande kaserner, varigenom besparingar kunde göras i administrationen. Ingenjörskompaniet är ju relativt dyrt i sin nuvarande förläggning. Fästningsingenjörskompaniets etablissement kunde, om kompaniet och infanteristerna sammanfördes, frigöras, medan grenadjärernas lokaler däremot ju icke kunna utnyttjas för andra ändamål.

Ännu ett skäl talar för, att infanteridetachmentet bör förläggas till Vaxholm. Det lilla samhället är i särskild grad en militärort och indragning av hela infanteriregementet bleve ödesdiger för detsamma. Den verkligt behövliga infanteristyrkan borde där bibehållas.

På grund av vad jag här anfört, hemställer jag, att riksdagen måtte besluta,

att den del av Svea livgarde, som avses för Vaxholms fästningsområdes försvar, måtte förläggas till Vaxholm.

Stockholm den 18 mars 1925.

Gust. Mosesson.